

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІСТОРИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН ТА
ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ**

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ КРУТЛОГО СТОЛУ
«ПОВЕРНЕННЯ ТА ПЕРЕОСВОЄННЯ ТИМЧАСОВО
ОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЙ У ДОНЕЦЬКІЙ ТА
ЛУГАНСЬКІЙ ОБЛАСТЯХ»**

**Маріуполь
МДУ
2019**

УДК 323.172(477.6)

Редакційна колегія:

д.політ.н., професор К. В. Балабанов, д.і.н., професор
І. М. Грідіна, д.політ.н., професор Н. П. Пашина, к.політ.н.,
доцент О. Л. Гільченко, к.політ.н., доцент М. В. Булик, к.і.н.,
доцент С. П. Пахоменко

Затверджено до друку Вченою радою Історичного факультету
Маріупольського державного університету
(протокол № 3 від 20 листопада 2019 р.)

П 42

Повернення та переосвоєння
тимчасово окупованих територій у
Донецькій та Луганській областях :
збірник матеріалів круглого столу /
За ред. К. В. Балабанова. —
Маріуполь : МДУ, 2019. — 133 с.

УДК 323.172(477.6)

© Маріупольський державний
університет, 2019

- voprosi-soderjashiesya-v-zak-index-3 (дата звернення 2.09. 2019)
2. Конституция Республики Словения. URL: <http://www.right777.ru/konst.html#id36> (дата звернення 2.09. 2019)
 3. Dezelan, T. Citizenship in Slovenia: the regime of a nationalizing or a Europeanising state? - University of Edinburgh, School of Law. Europeanisation of Citizenship in the Successor of the Former Yugoslavia(CITSEE). Working Paper – 2011 / 16 – S. 26.
 4. Horvat-Muc, J., Interview. Murska Sobota. Desember 2010.

УДК 323(043)

ЧИ ВАРТО СПИРАТИСЯ НА БАЛКАНСЬКИЙ ДОСВІД РЕІНТЕГРАЦІЇ?

Пахоменко С.,

к.і.н., доцент кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики Маріупольського державного університету

Як відомо розпад Соціалістичної Федеративної Республіки Югославія на початку 1990-х рр. супроводжувався межетнічними війнами. По їх закінченню стало питання створення нової архітектоніки на постюгославських теренах та реінтеграції окупованих або відокремлених територій до держав, які були визнані міжнародним співтовариством. Міжнародна миротворчість в Хорватії та Боснії не блокувалася потужним тиском з боку замішаного в конфлікті постійного члена Ради Безпеки ООН, яким є Росія. А міжнародна підтримка не гальмувалася через корупцію і небезпеку активного втручання на стороні учасника конфлікту збройних сил третьої сторони, яка в нашому випадку є потужною у військовому плані державою. Але і на території колишньої Югославії і в Україні міжнародні зусилля не вирішували головної проблеми для держав, що протистоять сепаратизму і зовнішній агресії - відновлення державного суверенітету над усією територією. Вони були спрямовані на зниження гостроти конфліктного протистояння, припинення вогню, демілітаризацію тощо [1].

«Хорватський» сценарій

Як «хорватський сценарій» українські медіа найчастіше називають відновлення територіальної цілісності військовим шляхом, як це здійснила Хорватська держава в 1995 році, ліквідувавши в ході операцій «Буря» і «Блискавка» самопроголошену республіку Сербська Крайна [2]. В цьому випадку, Хорватія представляється у вигляді України, Сербська Крайна - як «ЛДНР» [3]. Україна починала АТО при такій моделі і, можливо, досягла би успіху, якби не інтервенція Росії. З цього часу «хорватський сценарій» не уявляється можливим.

Кажучи про «хорватський сценарій», слід більше акцентувати увагу на іншому процесі - реінтеграції Східної Славонії (1995-1998 рр), яка представляла собою мирний процес, що здійснювався під контролем ООН і супроводжувався жорсткими вимогами лояльності місцевого населення до хорватської держави. Однак, слід сказати, що мирна реінтеграція Східної Славонії стала можливою тільки після ліквідації Сербської Крайни і військового вирішення проблеми сербського сепаратизму в іншій частині Хорватії.

«Боснійський» сценарій

Згідно Дейтонської угоди 1995 року, Боснія і Герцеговина являє собою конфедеративну державу під фактичним протекторатом ООН і ЄС. Вона складається із Республіки Сербської, Федерації Боснії і Герцеговини (хорватомусульманська частина) та автономного Округу Брчко (змішаний район, який керується міжнародною адміністрацією і розділяє північну й південну частину Республіки Сербської). У країні є три президенти, обрані від мусульманської, хорватської та сербської спільнот (це обмежує право інших національностей бути обраними і суперечить що створюють тріумвірат Президіуму та змінюють одне одного на посаді кожні 8 місяців. Крім цього, у державі є ще Верховний представник щодо Боснії і Герцеговини, якого призначають країни-гаранти Дейтонських угод, і який має мандат ООН; де-факто і де-юре цей міжнародний посадовець-наглядач має більше влади і повноважень, ніж обрані на демократичних виборах місцеві політики.

У кожній з двох окремих утворень - Хорватсько-мусульманська федерація Боснії і Герцеговини і Республіка

Сербська є також свій, уряд, парламент, поліція і армія. Різні системи освіти політики історичної пам'яті та ідентичності. Серби і хорвати не асоціюють себе із якоюсь боснійською ідентичністю, лише мусульмани-бошняки сприймають цю країну як свою власну.

Одна з частин, Республіка Сербська відкрито заявляє про намір вийти із складу БіГ і зовнішньополітично орієнтована на Сербію та Росію.

Хорватські політичні лідери останнім часом наполегливо просувають ідею рівноправності усіх трьох народів БіГ і через це вимагають розширення прав хорватів у Боснії і Герцеговині "в дусі Дейтона" і створення окремої, своєї частини конфедерації.

В таких умовах неможливо говорити про прогресивний розвиток країни.

На сьогоднішній день Боснія і Герцеговина є державою з унікальною формою устрою і правління, що поєднує елементи федерації і конфедерації і міжнародного протекторату. Як продемонстрував більш ніж 20-річний досвід існування держави в такому форматі, питання інтеграції та створення ефективної системи державного управління так і не були вирішені. І сьогодні перед БіГ знову виникла загроза дезінтеграції і сепаратизму.

Список використаних джерел

1. В Києве представили модели реинтеграции Донбасса. URL: <http://dii.dn.ua/news/285-v-kyeve-predstavyly-modely-reyntegracyu-donbassa> (дата звернення: 24.10. 2019)
2. Война в Хорватии: ликвидация сепаратистов за 84 часа и сдача героев. Записано со слов Максима Каменецкого, доцента Института международных отношений Киевского национального университета им. Т.Шевченко, эксперта по военным конфликтам на Балканах. URL: <http://fakty.ictv.ua/ru/index/read-news/id/1581913/> (дата звернення: 24.10. 2019)
3. Пелих Ю. «Хорватський сценарій» для Донбасу URL: http://www.vgolos.com.ua/articles/horvatskyu_stsenariy_dlya_donbasu_231757.html?print (дата звернення: 25.10. 2019).

УДК 323(043)

МАЙБУТНЄ ДОНБАСУ В УМОВАХ ПОВЕРНЕННЯ ТА ПРИСВОЄННЯ ТИМЧАСОВО ОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЙ.

Розумовська Ю.,

студентка IV курсу спеціальності 055 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії ОС Бакалавр Маріупольського державного університету

Майбутнє Донбасу, на мою думку, полягає в поверненні його до України, адже міжнародна ізоляція негативно впливає на розвиток цієї території. Але, на жаль, це дуже складний та довгий процес. Ми повинні розуміти, що повернення цих територій - це питання не тижня, не місяця, а років.

Справжню якість реінтеграції можна буде оцінити за деякими критеріями. Насамперед ідеться про встановлення післявоєнної справедливості. Цілком зрозуміло, що будь-який сценарій реінтеграції передбачатиме амністію, але жодна амністія не може бути всеохопною. Якщо українські відомства не зможуть вести на території ОРДіЛО слідчу та оперативно-розшукову роботу, якщо суди не виноситимуть адекватних вироків, про реальну реінтеграцію не може бути й мови. Навіть якщо російські війська вийдуть із Донбасу, а на кордон повернуться українські прикордонники, ОРДіЛО залишиться форпостом бойовиків, нехай і роззброєних (що також далеко не факт).

Другий критерій також пов'язаний із встановленням справедливості, але цього разу у сфері власності. Не секрет, що з 2014 року окупанти здійснили колосальний перерозподіл власності на території ОРДіЛО. Так звана націоналізація підприємств, проведена у 2017-му, — тільки вершина айсберга грабунку й мародерства. Стягувати відшкодування за знищене та знецінене майно Україні доведеться з Росії, і це буде дуже непросто. Але відновлення прав власності — приватної та державної — має початись одразу після реінтеграції ОРДіЛО.

І, нарешті, третій критерій стосується так званого третього сектору та четвертої влади, тобто громадянського суспільства та медіа. Дуже важливо, чи зможуть в ОРДіЛО розгорнутися структури громадянського суспільства та чи отримають туди